

**'Quickscan natuurtoets De Kolonie 3,
Balkbrug'**

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden
in het kader van natuurwet- en regelgeving*

Colofon

Titel: **'Quickscan natuurtoets De Kolonie 3, Balkbrug'**

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 11-136

Status: Eindrapport

Datum: 26 mei 2011

Auteur: Ing. J.G. (Janneke) Lindenholz

Veldonderzoek: Ing. M.G. (Mark) Hoksberg

Eindredactie: Ing. M. (Mike) Wallink

Opdrachtgever: Dhr. W. Bekke

Contactpersoon: BJZ.nu

EcoGroen Advies BV
Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2011)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Lindenholz J.G. (2011). 'Quickscan natuurtoets De Kolonie 3, Balkbrug. Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 11-136. EcoGroen Advies, Zwolle.

Inhoud

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie.....	1
1.3	Algemene opzet.....	2
2	Gebiedsgerichte natuurbescherming	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet	3
2.3	Nota Ruimte.....	3
3	Flora en fauna van het onderzoeksgebied	5
3.1	Wettelijk kader	5
3.2	Onderzoeksmethode	5
3.3	Flora	6
3.4	Zoogdieren	6
3.5	Broedvogels.....	6
3.6	Amfibieën.....	7
3.7	Overige soorten	8
4	Geraadpleegde bronnen.....	9

Bijlage

I - Wettelijk kader

Samenvatting en conclusies

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van BJJ.nu (contactpersoon dhr. W. Bekke) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de beoogde sloopwerkzaamheden op het erf van De kolonie 3 in Balkbrug (gemeente Hardenberg).

De Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek worden de consequenties in beeld gebracht van de ruimtelijke ingrepen en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgerichte natuurbescherming.

Gebiedsgerichte natuurbescherming

Het plangebied grenst direct aan de EHS - nog te realiseren natuur. Gezien de aard van de beoogde plannen en de uitvoering daarvan buiten de grenzen van de EHS, zijn als gevolg van de beoogde plannen geen negatieve effecten op de wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden van de EHS te verwachten. Gezien de ligging in de nabijheid van de EHS wordt zekerheidshalve wel aangeraden hierover contact op te nemen met de provincie Overijssel.

Verder wordt geconcludeerd dat gezien de aard van de ruimtelijke ingrepen geen negatieve effecten te verwachten zijn op de in de omgeving aanwezige Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en gebieden met natuurwaarden buiten de EHS.

Aangetroffen en te verwachten soorten

- In het plangebied zijn geen potentiële vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen aangetroffen. De voorgenomen plannen hebben daarnaast ook geen nadelige gevolgen op vlieg- en/of jachtroutes en foeragerende vleermuizen;
- Verspreid in het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde, zoogdiersoorten te verwachten. Verblijfplaatsen van zwaarder beschermde zoogdiersoorten worden niet verwacht;
- In een van de schuren zijn braakballen en uitwerpselen van Kerkuil aangetroffen. Een (potentiële) broedlocatie is niet aanwezig. Andere broedvogels met jaarrond beschermd nesten zijn niet aangetroffen en te verwachten in het plangebied. De schuren en beplanting vormen broedgebied voor algemene broedvogels zoals Merel, Vink, Houtduif, Spreeuw en Witte kwikstaart;
- Overwintering van de strikt beschermde Poelkikker en laag beschermde amfibieënsoorten als Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander is (beperkt) in het plangebied te verwachten;
- Er zijn geen reptielen of beschermde planten, ongewervelden en vissen aangetoond of te verwachten.

Vervolgstappen en mitigerende maatregelen

- De roestplaats van Kerkuil is in deze situatie niet jaarrond beschermd. Door het verdwijnen van de roestlocatie zal de uilensoort bovendien geen relevante schade ondervinden. Voor het verwijderen van een roestplaats is geen ontheffing van de Flora- en faunawet nodig en is het nemen van mitigerende (verzachtende) maatregelen niet noodzakelijk. Los daarvan wordt wel aanbevolen vrijblijvende maatregelen te nemen ten behoeve van Kerkuil (zie paragraaf 3.5);
- Om schade aan Poelkikker met zekerheid te voorkomen dienen werkzaamheden in het plangebied (waar strooisellaag, ruigte en bouwmaterialen aanwezig zijn), uitgevoerd te worden buiten de overwinteringsperiode van de soort. Deze overwinteringsperiode loopt globaal van eind oktober t/m maart. Wanneer dit niet mogelijk is, dient nader onderzoek te worden uitgevoerd in de periode mei- juli;
- Bij de beoogde plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren en amfibieën verloren gaan. Voor de in voorliggende situatie aanwezige of te verwachten tabel 1-soorten geldt in deze situatie echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering op te starten in de periode voor half maart en na half juli. Overigens wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van BJZ.nu (contactpersoon dhr. W. Bekke) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de beoogde sloop- en bouwwerkzaamheden op het erf van De Kolonie 3 in Balkbrug (gemeente Hardenberg).

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet en Nota Ruimte verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek worden de consequenties in beeld gebracht van de ruimtelijke ingrepen en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgerichte natuurbescherming. Een toelichting op de genoemde wet- en regelgeving is gegeven in bijlage I.

1.2 Situatie

Het erf is gelegen in het buitengebied ten zuidoosten van Balkbrug aan De Kolonie 3 en bestaat uit bebouwing, verharding en groenstructuren (zie figuur 1). De voorgenomen werkzaamheden bestaan uit de sloop van de schuren en mogelijk het verwijderen van groenstructuren. Op de locatie wordt een nieuwe woning gebouwd.

Figuur 1: Kaart met de ligging van het plangebied (geel omlijnd) (Bron kaartondergrond: Google Earth).

1.3 Algemene opzet

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op één veldbezoek op 31 maart 2011 en bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen).

Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingreep van het plangebied, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welke gebiedsgerichte natuurbescherming uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en gebieden. Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te kunnen voorkomen en of aanvullend onderzoek ten aanzien van beschermde soorten en/of gebieden nodig is.

2 Gebiedsgerichte natuurbescherming

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin onder andere opgenomen de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrictlijn) en Beschermde Natuurmonumenten;
- Nota Ruimte, in omgevingsvisies uitgewerkt voor bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ganzen(foerageer)gebied en weidevogelgebied.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten. In de onderstaande paragrafen wordt kort ingegaan op de eventuele effecten die de geplande werkzaamheden kunnen hebben op nabijgelegen gebieden met een beschermingsstatus.

2.2 Natuurbeschermingswet

Natura 2000-gebied

De beschermde waarden van een Natura 2000-gebied worden uitgedrukt in de vorm van instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen, vogels en/of andere soorten. Plannen of projecten in, of in de nabijheid van, een Natura 2000-gebied die de kwaliteit van de instandhoudingdoelen kunnen verslechteren of een storend effect kunnen hebben op soorten, moeten getoetst worden op hun gevolgen voor het gebied.

Dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is het Vecht- en Beneden-Reggegebied gelegen op een afstand van circa acht kilometer van het plangebied.

Gezien de tussenliggende afstand en de aard van de ingreep wordt geconcludeerd dat de voorgenomen plannen geen effecten zullen hebben op de instandhoudingdoelen van Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied. Het aanvragen van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet is dan ook niet noodzakelijk.

Beschermde Natuurmonument

Het dichtstbijzijnde Beschermde Natuurmonument is Junner Koeland. Dit Beschermde Natuurmonument zal komen te vervallen als gevolg van een aanwijzing als Natura 2000-gebied (hier het Vecht- en Beneden-Reggegebied) onder de Natuurbeschermingswet 1998.

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling is de Ecologische Hoofdstructuur opgesteld en zijn ondermeer weidevogelbeheer- en ganzengebied aangewezen.

Ecologische Hoofdstructuur

Het ruimtelijk beleid voor de EHS is gericht op 'behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden' van de EHS, waarbij tevens rekening gehouden wordt met de andere belangen die in het gebied aanwezig zijn (Provincie Overijssel 2009b). De kernkwaliteiten binnen de EHS zijn natuurkwaliteit, landschappelijk kwaliteiten en beleving van rust.

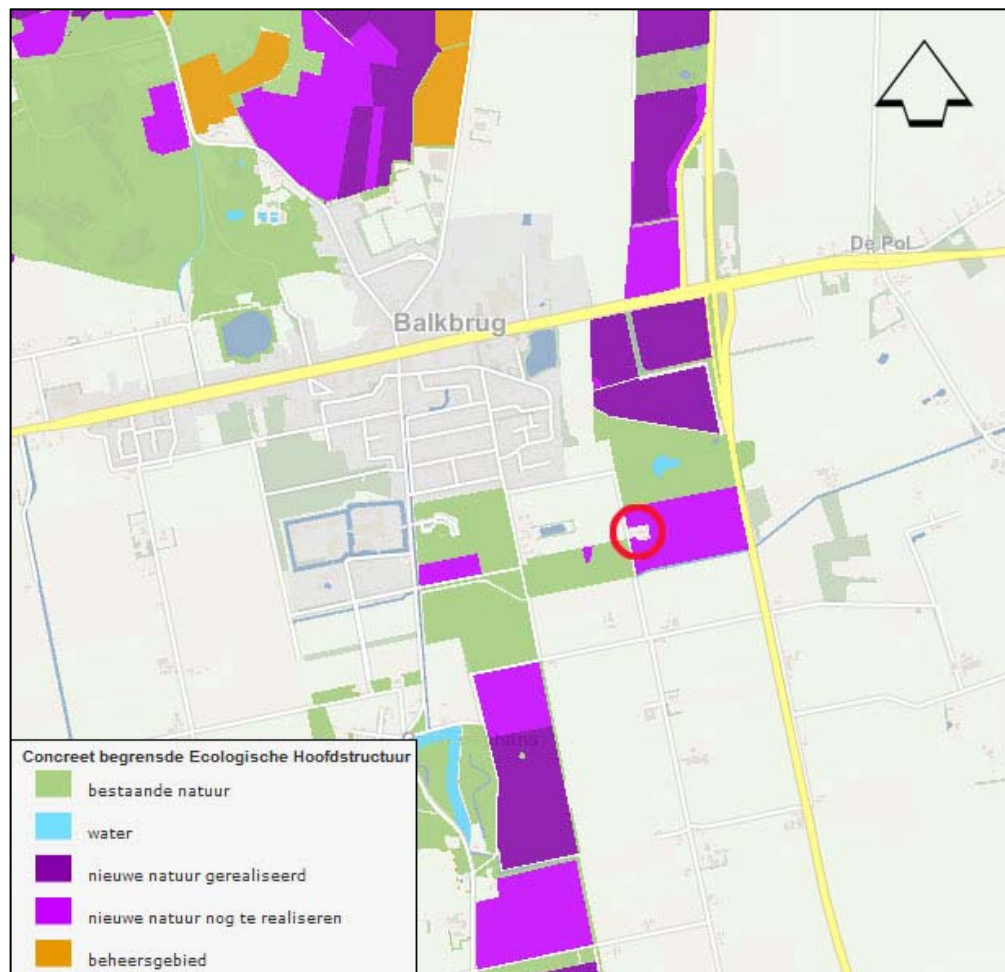
Voor de EHS geldt het zogenaamde 'Nee, tenzij' -regime, wat betekent dat (nieuwe) plannen, projecten of handelingen niet zijn toegestaan indien zij de wezenlijk kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten.

EHS in relatie tot het plangebied

Op de Natuurbeleidskaart behorende tot de Omgevingsvisie van de provincie Overijssel is te zien dat het plangebied niet in de EHS ligt, maar wel direct grenst aan de EHS -nog te realiseren natuur- (zie figuur 2).

Gezien de beperkte aard van de beoogde plannen (sloop van schuren en bouw van een woning) en de uitvoering daarvan buiten de EHS, zijn als gevolg van de beoogde plannen geen negatieve effecten op de wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden van de EHS te verwachten.

Gezien de ligging in de directe nabijheid van de EHS wordt zekerheidshalve wel aangeraden hierover contact op te nemen met de provincie Overijssel.

Figuur 2: Ligging van het plangebied (binnen rode cirkel) ten opzichte van de Ecologische Hoofdstructuur (Provincie Overijssel 2009a).

Overige natuurwaarden

Ook buiten de EHS zijn bos- en natuurgebieden aanwezig. Deze gebieden dragen bij aan belangrijke gebiedskenmerken en dienen daarom behouden te blijven (Provincie Overijssel 2009b). Tot deze gebieden behoren onder andere weidevogel- en ganzengebieden.

Volgens de kaarten behorend bij Omgevingsvisie Overijssel ligt het plangebied op een afstand van meer dan zes kilometer van Natuur buiten de EHS. Negatieve effecten op dit soort gebieden zijn als gevolg van de voorgenomen plannen dan ook niet te verwachten.

3 Flora en fauna van het onderzoeksgebied

3.1 Wettelijk kader

De Flora- en faunawet verplicht een ieder die ruimtelijke ingrepen of andere activiteiten wil ontplooiën, na te gaan in hoeverre dit negatieve effecten kan hebben op van nature in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten - ongeacht of deze beschermd zijn of niet. De zorgplicht van artikel 2 uit de Flora- en faunawet stelt dat optredende negatieve effecten zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd dienen te worden. Voor schade aan juridisch zwaarder beschermde soorten kan de aanvraag van een ontheffing van de Flora- en faunawet bij het Ministerie van EL&I noodzakelijk zijn.

Aangepaste beoordeling ontheffingen Flora- en faunawet

Tot voor kort was het noodzakelijk voor het verwijderen, verstoren of beschadigen van een vaste verblijfplaats een ontheffing op de Flora- en faunawet aan te vragen. Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling van ontheffingsaanvragen van de Flora- en faunawet voor ruimtelijke ingrepen aangepast. Sinds augustus van dat jaar wordt daardoor gewerkt volgens een nieuw stroomschema (zie bijlage I) en is het in veel gevallen niet meer noodzakelijk om een ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen (Dienst regelingen 2009a).

Voor soorten van tabel 1 geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet.

Voor tabel 2 soorten zijn drie opties mogelijk:

- 1) Werken volgens de eisen van een goedgekeurde Gedragscode Flora- en faunawet;
- 2) Het aanvragen van een reguliere ontheffing;
- 3) Het opstellen van een ecologisch werkprotocol indien aangetoond kan worden dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort behouden blijft.

Overigens is het in de eerste twee gevallen ook noodzakelijk om een op de situatie toegesneden ecologisch werkprotocol op te stellen.

Voor tabel 3 soorten en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn twee opties mogelijk:

- 1) Het aanvragen van een reguliere ontheffing;
- 2) Het opstellen van een ecologisch werkprotocol indien aangetoond kan worden dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort behouden blijft en dat de soort binnen het leefgebied succesvol kan overwinteren, foerageren en/of voortplanten.

Hierbij geldt voor het aanvragen van ontheffing dat ook een ecologisch werkprotocol opgesteld moet worden waarin de te nemen mitigerende maatregelen beschreven worden.

3.2 Onderzoeksmethode

Op 31 maart 2011 is een veldbezoek uitgevoerd. Hierbij zijn de te slopen gebouwen aan de binnen en buitenzijde geïnspecteerd. Tijdens het veldbezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet (FFW) en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2 en 3) en bedreigde (Rode Lijst) soorten. Daarnaast is op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en expert judgement, een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten. Deze gegevens zijn in de beschrijvingen van soortgroepen betrokken.

3.3 Flora

Op het erf zijn algemene plantensoorten aangetroffen die duiden op voedselrijke omstandigheden als Gewone paardenbloem, Speerdistel, Kropaar, Ridderzuring, Grote brandnetel, Gewoon Duizendblad, Zevenblad, Kruipe boterbloem, Kleine ooievaarsbek, Gewone Vlier, Hazelaar en Witte abeel.

Beschermde of bedreigde soorten zijn niet aangetroffen. Gezien de terreingesteldheid en soortensamenstelling worden deze ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen is hier voor flora niet nodig.

3.4 Zoogdieren

Vleermuizen

Verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bijvoorbeeld bomen, huizen en kelders. De te slopen bebouwing en de aanwezige bomen zijn niet geschikt als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. Schade aan vaste verblijfplaatsen van vleermuizen is zodoende niet aan de orde. Daarnaast worden geen opgaande lijnvormige structuren verwijderd die voor vleermuizen kunnen dienen als vlieg- en jachtroute en worden tevens geen essentiële foerageergebieden verstoord of vernietigd. Vervolgstappen, zoals nader onderzoek of het nemen van mitigerende maatregelen, zijn dan ook niet van toepassing.

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het onderzoek zijn de te slopen gebouwen aan de binnen- en buitenzijde geïnspecteerd om de eventuele aanwezigheid van een vaste verblijfplaats van de middelhoog beschermde Steenmarter (FFW tabel 2) vast te stellen. Daarbij is specifiek gelet op prooiresten, geursporen en uitwerpselen. Verblijfplaatsen en sporen zijn hierbij niet aangetroffen. Ook verblijfplaatsen van andere zwaardere beschermde zoogdieren zijn niet aangetroffen en worden niet in het plangebied verwacht.

In de ruige randen in en in de directe omgeving van het plangebied zijn wel een aantal vaste verblijfplaatsen van enkele laag beschermde (FFW tabel 1) zoogdiersoorten te verwachten, namelijk van Rosse woelmuis, Bosmuis, Huisspitsmuis, Gewone bosspitsmuis, Egel en Mol. Voor tabel 1 soorten geldt echter automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet en is het nemen van vervolgstappen niet nodig.

Schade aan de algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart tot augustus). De minst schadelijke periode is september tot december (mits vorstvrij).

3.5 Broedvogels

Aangezien dit onderzoek een quickscan betreft, is geen volledige broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Op basis van het uitgevoerde veldbezoek in combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en expert judgement is echter wel een goede uitspraak te doen over de te verwachten soorten.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Van veel broedvogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Flora- en faunawet verstoord of verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn. Dit betreffen de broedvogels Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespandief en Zwarte wouw. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Van Kerkuil zijn braakballen en uitwerpselen aangetroffen in een van de schuren. Wat de functie van het plangebied is voor deze soort en welke consequenties dit heeft, wordt in onderstaande alinea's toegelicht. Voor de aanwezigheid van andere (broedplaatsen van) vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn, zijn in en in de directe omgeving geen aanwijzingen gevonden. Deze worden ook niet verwacht binnen de invloedssfeer van de plannen.

Kerkuil

In één van de schuren zijn braakballen en uitwerpselen van Kerkuil aangetroffen. Een broedlocatie is niet aangetroffen. Deze wordt gezien het ontbreken van potentiële nestlocaties ook niet verwacht. Naar verwachting wordt de betreffende schuur door Kerkuil als roestplaats¹ gebruikt. In zijn territorium maakt een Kerkuil veelal gebruik van meerdere roestlocaties. Naar verwachting zijn er diverse (potentiële) roestlocaties van Kerkuil aanwezig in de nabij gelegen bebouwing. Door het verdwijnen van de roestlocatie zal deze soort dan ook geen relevante schade ondervinden.

Een roestplaats van Kerkuil - zoals in deze situatie aanwezig - is niet jaarrond beschermd (Van Heusden en Vreugdenhil 2008). Voor het verwijderen van de roestplaats is geen ontheffing nodig van artikel 11 van de Flora- en faunawet en is het nemen van mitigerende maatregelen niet noodzakelijk. Wel wordt in het kader van zorgvuldigheid aanbevolen maatregelen te nemen ten behoeve van Kerkuil (zie kader 1).

Kader 1 Kerkuil

Los van bovenstaande is het relatief eenvoudig om het plangebied ook in de toekomst geschikt te houden als potentiële roestlocaties en geschikt te maken als broedlocatie voor Kerkuil. Dit kan gerealiseerd worden door bijvoorbeeld aan de eventueel nieuw te realiseren bebouwing een nestkast op te hangen. Een kerkuilenkast wordt overigens bijvoorkeur op een zolder of in de nok van een schuur opgehangen.

Het ophangen van een kast is juridisch gezien niet vereist en moet dus ook niet gezien worden als een mitigerende maatregel, maar als een maatregel die vanuit zorgvuldigheid kan worden uitgevoerd.

Voor meer informatie kan contact worden gelegd met bijvoorbeeld de lokale Kerkuilwerkgroep. Voor meer informatie wordt verwezen naar de site; www.kerkuil.nl of www.nestkastbouw.nl.

Overige soorten

De bebouwing en groenstructuren vormen geschikt broedbiotoop voor algemene soorten als Merel, Vink, Houtduif, Spreeuw en Witte kwikstaart.

Alle broedvogels zijn gedurende hun broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Werkzaamheden die (potentiële) broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. Voor de meeste broedvogels kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Een soort als Houtduif kan echter tot half november broedend worden aangetroffen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar en in het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige potentiële broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

3.6 Amfibieën

Aangezien permanent oppervlaktewater ontbreekt op de locatie is de voortplanting van amfibieën uitgesloten. Overwintering van amfibieën kan echter niet worden uitgesloten en is te verwachten onder bijvoorbeeld aanwezige (bouw)materialen, strooisellaag en ruigte.

Zwaarder beschermde amfibieën

In de nabijheid van het plangebied zijn waarnemingen bekend van een zwaarder beschermde amfibieënsoort, namelijk Poelkikker (o.a. RAVON & Creemers 2009). Geschikt leefgebied voor overige zwaarder beschermde soorten ontbreekt in of in de directe nabijheid van het

¹ Een roestplaats is een locatie waar een uil overdag graag zit.

plangebied. In het plangebied zelf ontbreekt geschikt voortplantingsbiotoop van Poelkikker, waardoor voortplanting er kan worden uitgesloten. Wel vormen enkele watergangen en poelen in de nabijheid van het plangebied potentiële voortplantingsgebieden van de soort. Deze wateren liggen buiten het werkgebied waardoor schade aan eventueel voortplantende exemplaren niet zal optreden.

Omdat Poelkikkers vaak op het land overwinteren kunnen er in het plangebied in principe wel incidenteel overwinterende exemplaren aanwezig zijn. In het plangebied is namelijk suboptimaal overwinteringsbiotoop aanwezig onder (bouw)materialen, strooisellaag en ruigte. Overigens bevindt zich buiten het plangebied veel aantrekkelijker overwinteringsbiotoop in de vorm van diverse bospercelen en ruige slootkanten, dus van onmisbaar overwinteringsgebied is zeker geen sprake.

Om schade aan de strikt beschermde Poelkikker met zekerheid te voorkomen dienen werkzaamheden in het plangebied (waar strooisellaag, ruigte en bouwmaterialen aanwezig zijn) worden uitgevoerd buiten de overwinteringsperiode van amfibieën. Deze overwinteringsperiode loopt globaal van eind oktober t/m maart. Wanneer dit niet mogelijk is, dient middels nader onderzoek te worden nagegaan of een populatie van de soort(en) in aanwezig is in de nabijheid van het plangebied. De optimale inventarisatieperiode voor Poelkikker is mei- juli.

3.7 Overige soorten

Gezien de terreingesteldheid van de onderzoekslocatie en bekende verspreidingsgegevens, kan verder worden geconcludeerd dat er geen beschermde vissen, reptielen, dagvlinders, libellen en overige ongewervelden aanwezig en te verwachten zijn.

4 Geraadpleegde bronnen

- Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij KNNV.
- Creemers R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON)(redactie) (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Dienst Regelingen (2009a). Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Vastgesteld 26 augustus 2009.
- Dienst Regelingen (2009b). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Vastgesteld 26 augustus 2009.
- Heusden, van W.R.M. & S.J. Vreugdenhil (2008). Handreiking Flora- en faunawet; Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijk inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied.
- Lange E., P. Twisk, A. van Winden en A. Diepenbeek (1994). Zoogdieren van West-Europa. Uitgegeven door de KNNV.
- Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van EL&I. Natura 2000-gebieden.(www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).
- Provincie Overijssel (2009a). Kaartmachine behorend bij 'Omgevingsvisie Overijssel'.
<http://gisopenbaar.overijssel.nl/website/omgevingsvisie/omgevingsvisie.html>
- Provincie Overijssel (2009b). Omgevingsvisie Overijssel; Visie en uitvoeringsprogramma voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van de provincie Overijssel. Mei 2009, Provincie Overijssel.
- RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

BIJLAGE

BIJLAGE I: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (onder andere *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

- 1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóóraf laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

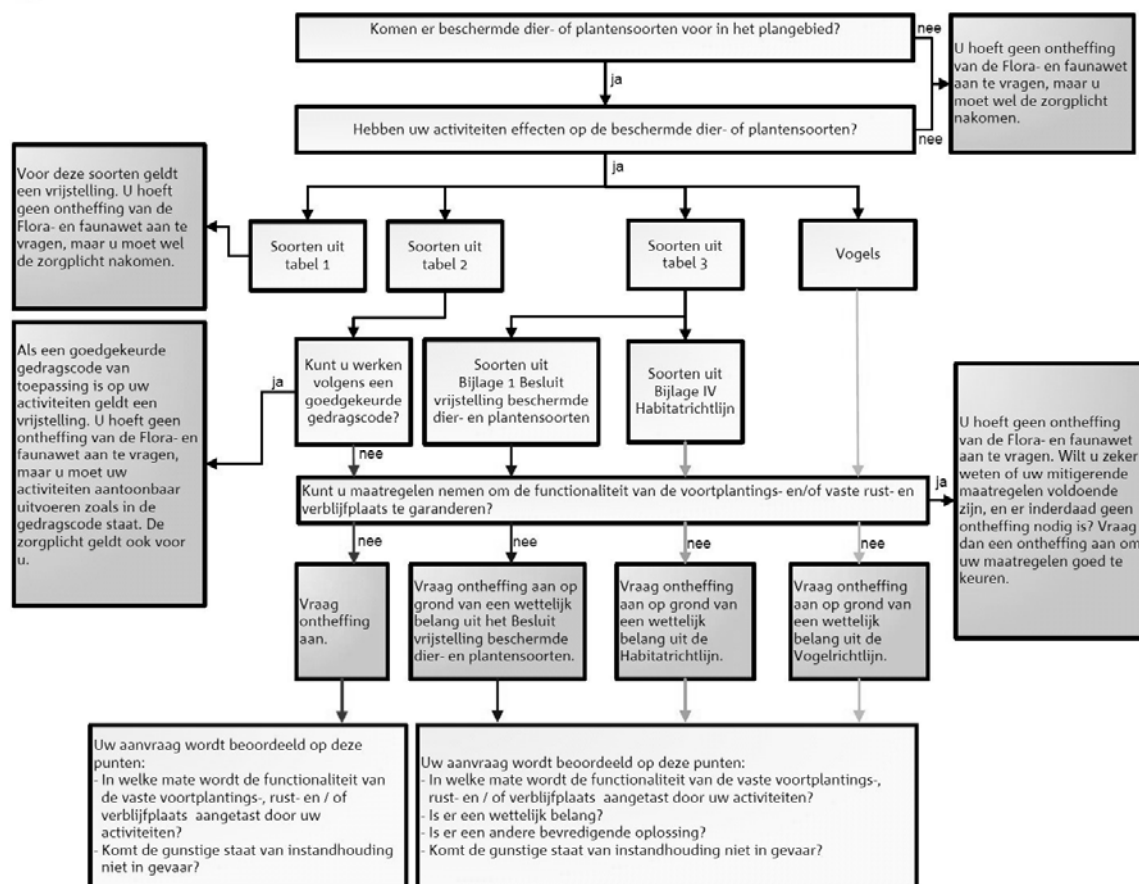
- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels².

Toetsingsschema Flora- en faunawet (Bron: Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet).

² In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd;

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd³. Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EL&I. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur en op www.drloket.nl.

³ Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.